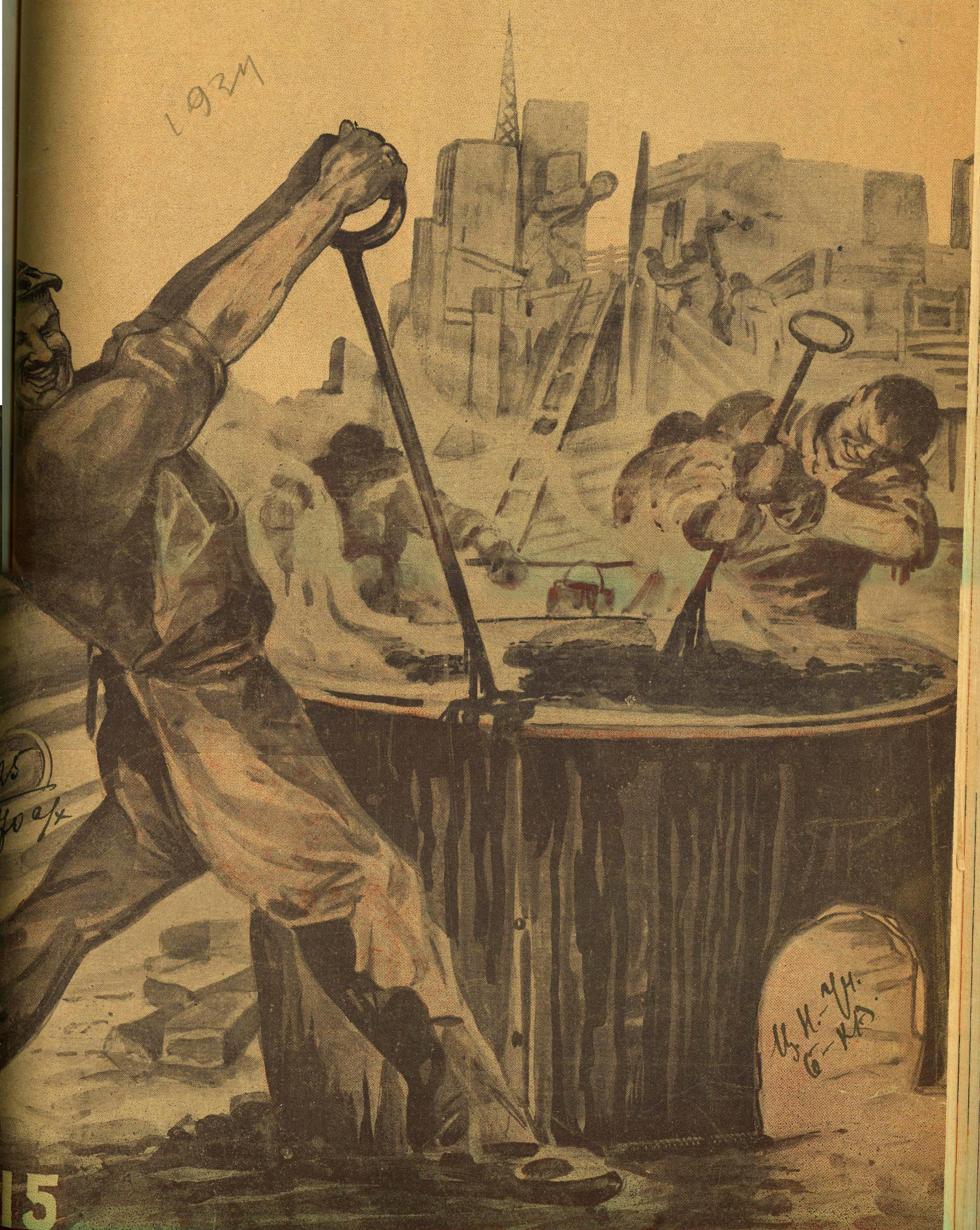

ВСЕСВЕТ

Н. 6186

1934

ТРЕСТ ТОЧНОЙ МЕХАНИКИ

ПОВЫШЕНИЕ КАЧЕСТВА ПРОДУКЦИИ.

За последнее время заметно усилилось внимание хозорганов к вопросам улучшения качества изделий и контроля над производством в целях этого улучшения.

Первым условием для достижения лучшего качества изделий является, без сомнения, **лабораторное испытание**, измерение, исследование, поверка. В первую очередь должны испытываться на пригодность и соответствие техническим условиям сырые материалы — металлы, растительные продукты, химические продукты и т. д. Дальше, особенно в обрабатывающей металлопромышленности, проверке и испытанию должны подвергаться рабочие инструменты. И в третью очередь — полуфабрикаты и готовые изделия.

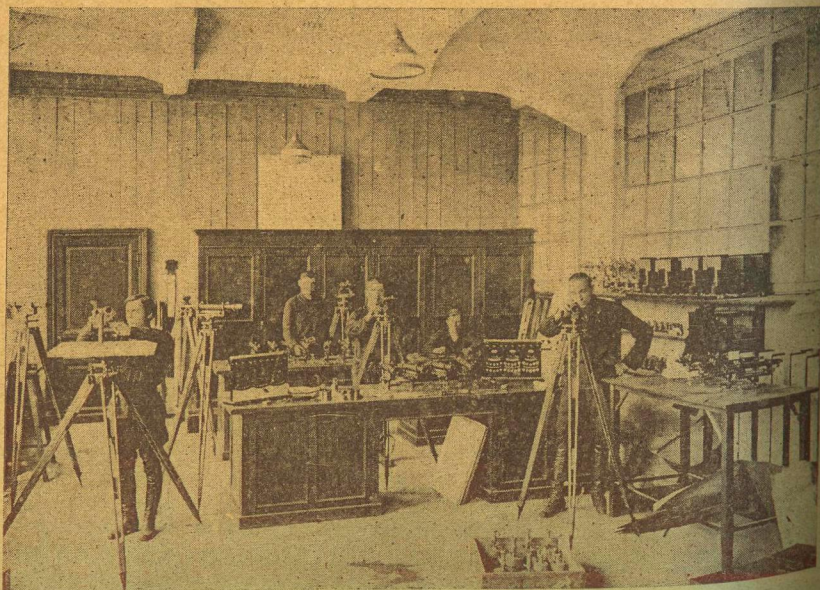
Без работы в этих трех направлениях не может быть вполне хороших, твердо установленного качества изделий. Неподходящий материал, обработанный плохими инструментами не может дать хорошего изделия.

Таким образом перед промышленностью Союза ставится большая и важная задача, — восстановить, расширить, организовать **заводские испытательные лаборатории**. Эти лаборатории должны быть обеспечены всей необходимой аппаратурой и оборудованием.

Для них нужны — точные весы, микроскопы, сушильные шкафы и водяные бани, различная химическая стеклянная посуда и аппаратура, термометры и разнообразные специальные приборы, список которых включает многие тысячи названий.

Производство этих приборов сосредоточено в настоящее время в **Тресте Точной Механики**. Трест выпускает: лабораторные весы для нагрузки в 20, 100, 200, 500 г, аммов с чувстви-

десятки тысяч наборов граммовых гирь, аналитические разновесы. Из этих производств — лабораторные аналитические весы — дело совершенно новое в России и представляющее большие трудности, т. к. способы выверки и регулировки весов составляют секрет иностранных фирм.

Поверочное отделение на заводе „Геофизика“.

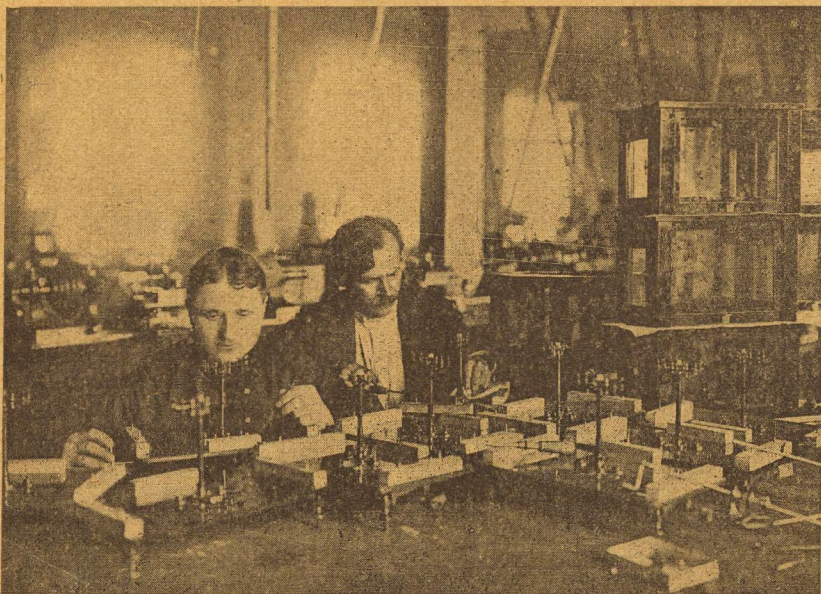
Трест изготовляет также: термостаты, сушильные шкафы, все-

тами не может дать хорошего изделия.

Таким образом перед промышленностью Союза ставится большая и важная задача, — восстановить, расширить, организовать **заводские испытательные лаборатории**. Эти лаборатории должны быть обеспечены всей необходимой аппаратурой и оборудованием.

Для них нужны — точные весы, микроскопы, сушильные шкафы и водяные бани, различная химическая стеклянная посуда и аппаратура, термометры и разнообразные специальные приборы, список которых включает многие тысячи названий.

Производство этих приборов сосредоточено в настоящее время в **Тресте Точной Механики**. Трест выпускает: лабораторные весы для нагрузки в 20,100, 200,500 г. аммов с чувствительностью 0,0001 грамма, контрольные весы на 5 и 50 килограммов, теххимические весы, весы для золота, гидростатические весы *Мора-Вестфала*, для определения удельного веса,

Сборка аналитических весов на заводе „Геофизика“.

Поверочное отделение на заводе „Геофизика“.

Трест изгот. вляет также: термостаты, сушильные шкафы, всевозможные стеклянные приборы, термометры до 550° и пирометры, аэрометры для различных целей, и различные мелкие лабораторные принадлежности: штативы, зажимы, бюретки, треугольники и т. д.

Оптическое производство Треста выпускает: лупы всех сортов, малые и средние микроскопы, различные специальные оптические стекла, геодезические инструменты.

Фото-химический цех изготовляет счетные линейки, различные шкалы, таблицы и прочее, на металле, стекле и целлулоиде.

Часовое отделение изготовляет различные часовые механизмы и производит сборку часов.

В Трест входят заводы: Геофизика (бывш. Швабе), Метрон (бывш. Трындина), Авиаприбор (с часовым отделением), Московский Оптико-Механический, Объединенные часовые мастерские.

С каждым годом номенклатура изделий выпускаемых Трестом быстро увеличивается, вводятся новые и новые производства, и зависимость Союза от заграницы в области лабораторных и измерительных приборов становится все меньше и меньше.

окр. № 30 коп.

[05 (47714X) „1925“].

Пролетарі всіх країн, єдуйтеся!

ВСЕСВІТ

№ 15

15-го СЕРПНЯ
1925 р.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

За редакцією В. БЛАКИТНОГО

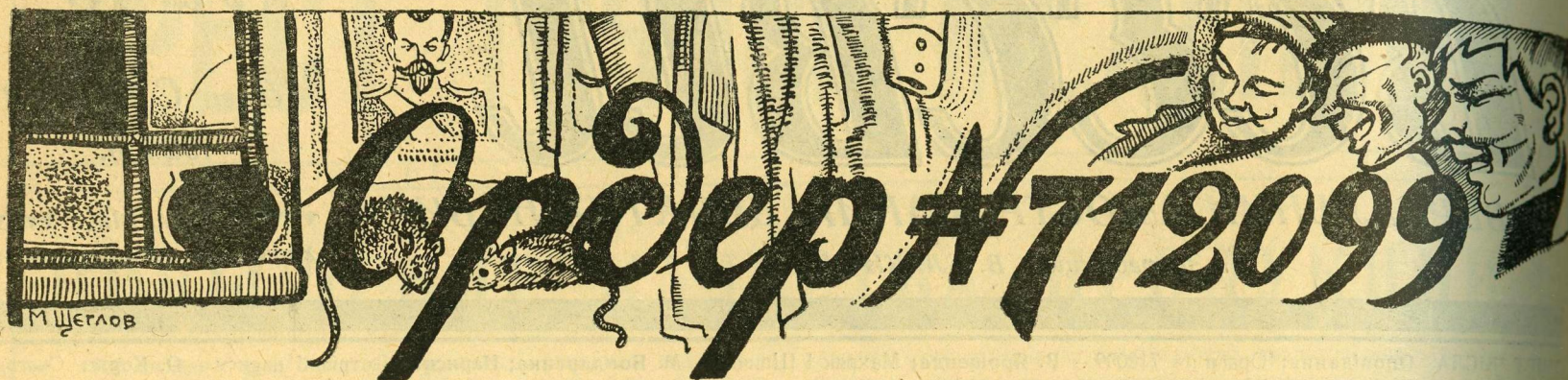
▼▼▼ РЕДАКЦІЯ: ▼▼▼
Харків, вул. Лібкнехта, № 11.

ЦЕНА ЧИСЛА: Оповідання: Ордер № 712099 — В. Ярошенка; Махряк і Шпичка — М. Бондаренка; Нариси: Підстрішні нариси — О. Корж; Сьогодні Харків — Копа; Реакційна література на Заході — А. Лейтес; Під Кримським сонцем — В. Ів; Обклад. худ. Щеглова; Кліше цинкогр. „Червоний Друк“.

Тов. Г. І. КОТОВСЬКИЙ—член Молдавського, Українського і Союзного ЦВК-тів, командир кінного корпусу, трагічно загинув у ніч на 6-го серпня 1925 р. під Одесою.

I

15 серпня 1914 року пішла вже четверта осінь як Фрося (Пріська Горобчишина) виїхала з жінкою казначейського столоначальника з села Рогалів до міста, за наймичку. Жінка столоначальника була в селі Рогалях на дачі, головним чином, не через те, що не захотіла поїхати до Криму, а більше через те, що столоначальнику останніми часами не фартунило на картах.

Невеличка кімната 4½ арш. × 6, що виходила вікном на чорні східці й містилась під антресолями—стала Фросі за житло.

15 серпня 1914 року, я сказав,—пішла четверта осінь, як Фрося осілась у цій кімнаті. Це я сказав для того, що 16-го, Фросі вже в тій кімнаті не було.

А 17-го, двірник на власні очі бачив, як вона під ручку з пожежним, проходила повз цей будинок і пожежний, зухвало накручуючи вуса, зирнув просто у вікно кабінету господіна столоначальника й лаконічно висловився:

— Вот!

Бог їх там знає, чий з них чин старший?

Ще пізніше столоначальник переконав свою Анет, що їхній Льоня вже досить підріс і можна обійтись зовсім без служниці, а кімнату тоді, щоб не гуляла, здали молодому сапожницькому підмайстрові, який, не довго думаючи, вмовив квача в якийсь дьоготь і оголосив на весь світ:

«Подчинка обуви по последни моди».

Столоначальнику так и не везло на картах!

В лютому 1915 року, сапожник на три дні зряду запив, побив колодки, порізав шпандра, драгву й шило подарував хазяйському Льоні, й не заплативши за два місяці,—пішов у «вармію» бити «германця».

Кімната засумувала. Тільки гострі пахощі юхти й шевської смоли нагадували про те, що й тут колись жив чоловік, майстер свого діла. Пізніше й ці пахощі вивітрились—а натомість запахло мишами, цвіллю йбрудною білизною.

В сімнадцятому році на стінах цієї кімнати самотньо притулювся вниз головою портрет царя Миколи II, про-

— Ти тільки пойми, гаде!

„Гад“ помівав і крутив хвостом вже не вперше перед генієм Герваськи, який не знав собі ціни.

— Халь-льо!—радісним кульбитом підтвердив Митька. Він, після того, як «фуксом» побував на гальорці цирку, запрохавши з собою ще й Соню Горбак, робфаківку з Віно, почав викидати виключно-циркові номери, і користуватись тільки цирковою термінологією:

Халь-льо!

Кімнату вони зайняли над-вечір.

Кімната складалася з чотирьох стін, одних дверей і одного вікна, в якому було дві скляних шибки, одна диктова і ще одна з невисомої матерії, що безпосередньо сполучувала кімнату з необсяжними космічними просторами, просто через вибите вікно на східцях. Обстановки не було, коли не вважати за обстановку чотири, чи п'ять цвяхів, забитих у стіну вище рівня підлоги не менше як на три метри, та ще закуреного каганди, що вже сьомий рік нерухомо стояв на вікні.

— Гіп!—ревнув несподівано Митька і з розгону сів на підлогу.

Гервасько оглянув його з голови до ніг і промовив:

— Приблизно!..

А Васька, наївний Васька, так той од несподіванки навіть запитав:

— Братва, як ви думаєте того... стола тут не того?..

Васька, він завжди такий, як робфакі його інакше й не звуть, як за Тичиною:

— Аве, Марія,

Калино моя!...

І вже Митька „досочинив“:

— „Горька, несчастная.“

Участь твоя!..

Васьчини товариші з явно позначеними музичними здібностями співають це на мотив „Іхав із ярмарку ухар-купец“, при чому абсолютно не цікавляться новими положеннями до авторського права.

— Бот!

Бог їх там знає, чий з них чин старший?!

Ще пізніше столоначальник переконав свою Анет, що їхній Льюня вже досить підріс і можна обійтись зовсім без служниці, а кімнату тоді, щоб не гуляла, здали молодому сапожницькому підмайстрові, який, не довго думаючи, вмонтував квача в якийсь дьоготь і оголосив на весь світ:

«Подчинка обуви по паследни моди».

Столоначальнику так і не везло на картах!

В лютому 1915 року, сапожник на три дні зряду запив, побив колодки, порізав шпандра, дратву й шило подарував хазайському Льюні, й не заплативши за два місяці,— пішов у «вармію» бити «германця».

Кімната засумувала. Тільки гострі пахощі юхти й шевської смоли нагадували про те, що й тут колись жив чоловік, майстер свого діла. Пізніше й ці пахощі вивітрились— а натомість запахло мишами, цвіллю й брудною білизною.

В сімнадцятому році на стінах цієї кімнати самотньо притулювся вниз головою портрет царя Миколи II, протоієрея Іоанна Кронштадського й генерала Скобелева, останнього видно тільки з-за його кумедної двоперистої бороди.

Бурхливі 18—19—20 і 21 роки ця кімната пережила в такий спосіб.

З вечора одного дня 18 року столоначальник одправив свою дружину з синком Льюнею до знайомих. Запаливши свічку, почав він тоді переносити й розвішувати по стінах: шуби, пелерини, порт-пледі, сукні, гардіни й т. и. Коли ця операція закінчилася, столоначальник розпустив густого крахмалу в посудині, що їй цілий вік приділено куняти під хазайськими ліжками, і добре засукавши рукава, заклеїв двері новими шпалерами, зверну до низу...

Кімнати не стало. Вона вмерла для дійсності на кілька років.

Діставши «одставку» з Опродкомгуба за скороченням штатів, столоначальник у 1922 р. одпечатав кімнату й виносив звідти барахло спочатку до кабінету, а потім на «толчок» (ця подробиця більше стосується до особистих справ столоначальника, нині члена профспілки Радробітників, аніж до суті оповідання).

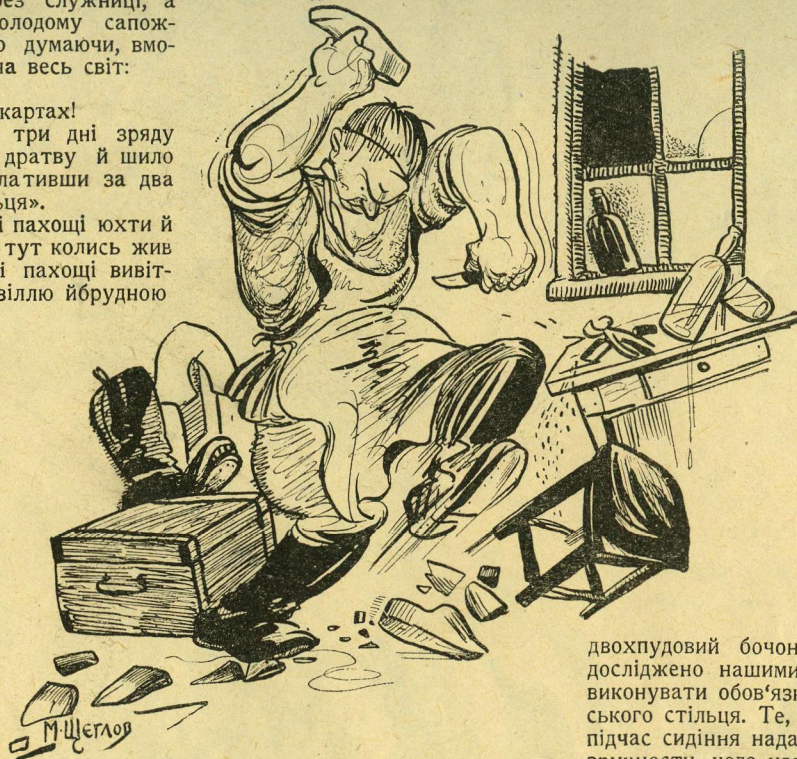
І, нарешті, в четвер 23 серпня 1924 року, коли тов. управдел з райміліції (він-же б. столоначальник) пішов уперше на відкриті збори комосередку при місцкомі № 3, злочасну кімнату під антресолями було взято на облік агентом Жілвідділу за № 2759307, в присутності члена Д. К. К. і у правдома, абсолютно на законній підставі.

Тільки з цього, власне, й починається оповідання.

II.

Я покепкував трохи над читачем, пообіцявши, що «з цього, власне, й починається «оповідання», в той час, як воно почалося з того дня, коли на трьох робфаковців Митьку, Ваську і Герваську залишилося в «касі», тобто в кешені у Герваську 2½ карб. сребра, строком на 5 днів. Це припало як-раз на день їхнього переїзду на нове помешкання з-під столу бібліотеки-читальні, де вони останні три дні мешкали. Герваська крутив перед самим носом у Митьки ордером № 712099 і настоював:

— Гіп!—ревів несподівано Митька і з розгону сів на підлогу. Гервасько оглянув його з голови до ніг і промовив:
— Приблизно!..

... Сапожник на три дні зряду запив, побив колодки, порізав шпандра...

А Васька, наївний Васька, так той од несподіванки навіть запитав:
— Братва, як ви думаете того...
Васька, він завжди такий, на робфаці його інакше й не звуть, за Тициною:

— Аве, Марія,
Калино моя!...

І вже Митька «досочинив»: «Горька, несчастлиная. Участь твоя!..»

Васьчини товариші з явно позначеними музичними здібностями співають це на мотив «Іхав із ярмарку ухар-купец», при чому абсолютно не цікавляться новими положеннями щодо авторського права.

Аж на четвертий день після переїзду трапилось те, про що я маю оповісти.

У кімнаті підлога вже була змита Роза Люксембург суворо дивилася з протилежної стіни. А під двома стінами стояло по одній «розкладачці», лутка вікна виконувала немудру роль столу, стільців, у повному розумінні цього слова не було, але добре випарений двохпудовий бочонок з-під оселедців догори дном, як це досліджено нашими майбутніми червоними вченими, може виконувати обов'язки меблі у всякій разі не гірше віденського стільця. Те, що бочонок має трохи поглиблене дно, підчас сидіння надає йому особливої комфортабельності й зручності, чого наприклад, не має краща віденська мебля.

Так чи інакше, а кімната справляла задовольняюче враження навіть на Митьку, який після цирку став безнадійно витонченим естетом.

Для матеріяліста Герваськи одно тільки з цього всього було не ясним, і він з цим удався до товаришів:

— Як ви думаете, ми з правом користування кухнею, чи без права?

Дискусії закінчилися голосуванням, а голосування дало одноголосний результат:— «звичайно, з правом!».

— А раз так—підсумував Гервасько, то здіймай-но свої моці Митрику, получай монету і зараз-же катуй, закупи «продукти»...

— Халь-льо! — погодився Митька, а Васька поцікавився:

— Яких і скільки?

Виявилось, що в першу чергу картоплі, потім хліба, потім соли, потім цибулі і, як буде яка решта од грошей, можна трохи й сала.

З вигуком «гін!» з торбиною під пахвою, Митька брязнув сребром у кешені й через кухню вийшов на східці.

А Гервасько затаг довго й нудно: «Ох-і-ж, була-ж, зима-ж!»

III.

Коли хочете оповідання—вже почалося.

Митька йшов і роздумував:

— От я зараз оригінальничая, а для чого й сам не знаю. І хоч-би вона була красуня яка писана, а тож курноса комнезамка... На загальних зборах мовчить, ніколи ні слова не попросить, ні конкретної пропозиції не

...як риба, — тільки дихає глибоко. І прізвище у неї кумедне — Горбак...
...хробак... А зміщанілась уже на всі сто відсотків. Де-ж пак! Вони
...справа, як, що і до чого... Але-ж ти була? дивилась? і подобалось
...дихала глибоко, як риба, і аж до Кубучу тебе провів, а на прощання
...ні слова: чи побачимось, чи ні?! Ех сс... Ну, от і оригінальнічаєш,
...не помітно було, бо як помітять засміють — же! Халь-льо! Гіп! бр!
...А все гроші! Ех, як би мені, хоч-би червінців з півтора, їдять
...мухи з комарями!

Митька спинився біля вітрини манікюрші, постояв трохи, зирнув на свої
...з пересердя плюнувши, рушив далі.

Раптом губи у Митьки склалися, а очі блимнули на... справжній амери-
...ський трюк. Далі він уже механічно виконав усе, що родилося несподі-
...як і Ньютонів закон про тяжіння з гнилого яблука, під його Мить-
...рудою кепкою.

І ось що він зробив:

Круто повернувшись на закаблуках, коли тільки можна назвати закаблу-
...півміліметра пресованої шкіри, що підтримує зв'язок з холодним
...ням, — Митька рушив назад.

Біля Кубуча спинився, зайшов,
...там хвилин 10-15 і вийшов
...такий, як і був, без будь-яких
...крім хіба однієї, що його торба
...нагадувала подушку до рубців
...пір'ям і зав'язану шматком
...тряп'яття. Нарешті він зайшов
...«Ларьок», узяв на 2-40 чека і одер-
...пляшку «горької», півтора фунта
...айної» і три фунти «докторського».
...«Ларька» Митька рушив просто
...ому.

Коли в цьому розділі оповідання
...продовжувалось, то з певністю
...наказати, що воно нарешті
...алось.

Гервасько все ще співав: «ох-і-ж,
...ж, зима-ж!» а Васька спав, коли
...шов Митька. Поставивши в куток
...дверей торбину, Митька скинув
...кий стид», так звалася його руда
...и і ультимативно заявив Гер-
...ці:

— Посунься!

Гервасько аж зрадів, що почув
...од Митьки перший раз за
...тиждень людське слово.

Але Митька тут-же зрадив надіям
...васьки і бухнувся на «розкладачку»
...уком: «Гіп» і ще з парою слів,
...не раз чули чотири стіни цієї
...від колишнього свого меш-
...сапожника.

Герваська почав знову спі-
...«Ох-і-ж, була-ж, зима» і так

Після маленької павзи помбуха запитав: — Але куди-ж ти мене завела?

— Як куди, мільонок, скидай пальто!

— Пальто, конешно, можна, якби ти не була така, знаєш, здорова...
така, знаєш, крепка, така широкоплеча, я-б напевне не пішов сюди...

— Ха-ха-ха! А чому-то так? Скидай, душка, піджак, і валяй сюди от
на розкладачку.

— Піджака тоже можна... А що це за портрети такі на стінах?

— Я живу не сама, з товаришкою своєю — студенткою. Так це її
портрети...

— Да, да! Курсистки, вони й раніше отлічались цим...

— Слухай, мальчик... ти... знаєш наші умови?

— Ну, три, як домовились, хоча, знаєш, більше двох...

— Ні, я не про те...

— А про що?

— Гроші дайош наперед!

— Ти жартуєш? Мені, помбуху, перша стрічна й поперечна вже й тро-
ячки не вірить?

— Не ображайся, мальчик, такий у нас порядок заведений. Це не тільки
я, всяка тобі так скаже...

— А, чорт, яке мені діло до «всякої». Сідай сюди на...
розкладачку.

— Гроші?

— Бери... бери. Ти знаєш... що-б ти не така здорова й
широкоплеча, я-б пішов-собі далі...

— Ха-ха-ха! Побудеш раз, ще раз прийдеш, так бува з
усяким!

І жінка посунула гроші за пазуху,
поволі виплутуючись з свого жакета.
Тоді стало видно, що рукава блузки
ледве сягали до ліктів, а в плечах
блузка лежала, як розіп'яти на хресті.

Помбуха оглянув її і запитав: «Як
тебе звуть?»

— Сонькою, — відповіла жінка.

Помбуха підійшов і взяв Соньку
за талію...

Раптом жінка з небувалою силою
штовхає помбуху на розкладачку, а
сама розтинається верескливим: —
Ай-яй-яй!

І аж тоді трапилось те надзви-
чайне, те неможливе, що по суті за-
вершує наше оповідання.

Помбуха рванувся до Соньки з
криком: «садістка!» і знову шарпнув
її за руку, але тут-же осікся...

На порозі стояв Гервасько з засу-
каними руками, а за плечима Васька,
червоний, як рак.

Все, що трапилось далі, трапилось
без слів, швидким темпом, тільки
Гервасько двічі підбодрює кашля-
нув — більше на адресу помбуха, ніж

Гервасько все ще спав, коли була-ж, зима-ж!" а Васька спав, коли Митька. Поставивши в куток дверей торбину, Митька скинув з собою стид, так звалася його руда косиця і ультимативно заявив Герваську:

— Посупись!
Гервасько аж зрадів, що почув нарешті од Митьки перший раз за цілий тиждень людське слово.

Але Митька тут-же зрадив надіям Герваськи і бухнувся на „розкладачку“ вигуком: «Гіп» і ще з парою слів, що їх не раз чули чотирі стіни цієї кімнати від колишнього свого мешканця-сапожника.

Тоді Герваська почав знову спати: «Ох-і-ж, була-ж, зима» і так співав аж до вечера, благо, що хоч до вечора було недовго.

IV.

І настав вечір—один з тих вечорів, коли літо, повертаючи на осінь, маленькими кроками, в шелесті золотого листя, паутинчатыми стежками баб'яного літа іде і...

— Не вертається!—сумно схилився на стіл Васька.

— Вер-нетсья, — гикнув Герваська. — Враз нічого не може зробитись! Може яка сволоч навалася така, що у неї й копійки за душою немає, а туди-ж лізе!.. А ти знаєш? Я... як-раз харашо... більше не нада... Але-ж! Митька—сука...

— Ой, якби він ще якого фортеля не викинув. Сам помінаєш, пацан-закоханий.

— Е, закоханий! Тепер, коли він сам признався, не важко догадатись, а чом ти раніш не догадувався?

— А через те, що Митька потайний дуже...

— Так Васильку й нада. Тепер інакше ніззя. Тепер пальця в рот не клади... Митька молодець! Зле тільки, що гроші перевів на «горькую...» Куди нам пити? Ми од чарки п'яніємо, потому—голодні. Нам-би «продукти» побільше!.. в-во!..

— А я так думаю, що ні чорта не вийде з Митькиної афери...

— Чорт його бери, хай не виходить... Важно—чоловік! Помінаєш?..

Грошей не жалко, достанемо, але за те, тепер я знаю, що Митька чоловік—нерви... З ним обережно нада. Він коли-небудь може «ділов» наробить... Помінаєш. Митька настоящий є чоловік, нервений... Пойняла, голова?...

«Голова» випила мало, але «пойнімала» туго.

У цей час на східцях раптом зацокали нерівні кроки, так наче в суху і дощову дошку заганяли вершкові цвяхи.

І от тепер, уперше, хлопці скористувалися з кухні. Що не встигли Васька з Герваською ушитись туди, як натомість в кімнату вкотилися якийсь зовсім невідомий чоловік, а за ним підозріла жінка. Обоє вони були підпитку й між ними відбулась така балачка:

— Сідай, товариш непман, на чім світ стоїть!.. — грубим голосом озва-лася до невідомого підозріла жінчина.

— Це можна. Ти, дура, должна помінає, що я бувший чоловік. За старих властей, я по будуарах жінок своїх начальників кожду отаманку навіз, навіть яка з них який рип має... От... Тепер звичайно мушу по трубах лазити, але й тепер я, брат, помбух і червінець другий для мене гроші...

М. ШТАЛ

...Раптом жінка з небувалою силою штовхає помбуха...

три карбованці, про минуле життя, про неможливі можливості і т. п. І під горло підкотило йому щось, душило досадою й стидом.

V.

Можна було-б вважати, що оповідання вже вичерпане, коли-б не те, що другого дня Митька зустрівся з робфаківкою, з тією-ж таки Сонею Горбак.

— Сьогодні вечір, як блідо-рижа кішка, з півдужиною рябих кошенят... футуро-дотепничав перед робфаківкою Митька.

Але навряд, чи це справляло на неї сильне вражіння. Вона дихала, глибоко, як риба, й вважала за краще мовчати. Тільки вже, як виходили з саду на вулицю, комнезамка з легким сумом у голосі обізвалася:

— А вже, мабуть на селі до молотби взялися, до буряків... Сплять оце тепер за день наморені, а ми...

— Ходімо до цирку,—раптом перебив Митька.

— Ой, що ви. Я кажу навпаки...

— Не турбуйтесь, Соню... ти, Соню, не турбуйся! у мене є гроші... Ей-богу, е... не так, як тоді, пам'ятаєш?... І, взагалі я вам усе розкажу...

А коли виходили з цирку Соня говорила Митьці:

— Як ти хибно мене весь час розумів! Стида тобі, сорому, лобуре, нема!

— Ну нічого... Це вперше й в-останнє... Сьогодні у нас яке? Двацять сьоме? Ще три дні! А з 1-го—різати, колоті дрова—10 сажнів! Заробимо, Соню, га? Як ти думаєш? З 1-го—нове життя. Так чи що, Сонюко?

— А ти й себе тоді „Сонюкою“ назвав, лобуряка?!

— Е, не згадує...

І вони зупинились, щоб пропустити автомобіля.

Володимир Ярошенко.

за талію...
Раптом жінка з небувалою силою штовхає помбуха на розкладачку, а сама розтинається верескливим:— Ай-яй-яй!

І аж тоді трапилось те надзвичайне, те неможливе, що по суті завершує наше оповідання.

Помбуха рванувся до Соньки з криком: „садістка!“ і знову шарпнув її за руку, але тут-же осікся...

На порозі стояв Гервасько з засуканими рукавами, а за плечима Васька, червоний, як рак.

Все, що трапилось далі, трапилось без слів, швидким темпом, тільки Гервасько двічі підбодрює кашлянув—більше на адресу помбуха, ніж на свою.

Спиною подався помбуха до дверей і тільки Васька кинув у слід:

— Чесну дівчину? мою сестру спокушать? Та не сукин-же ти син?!

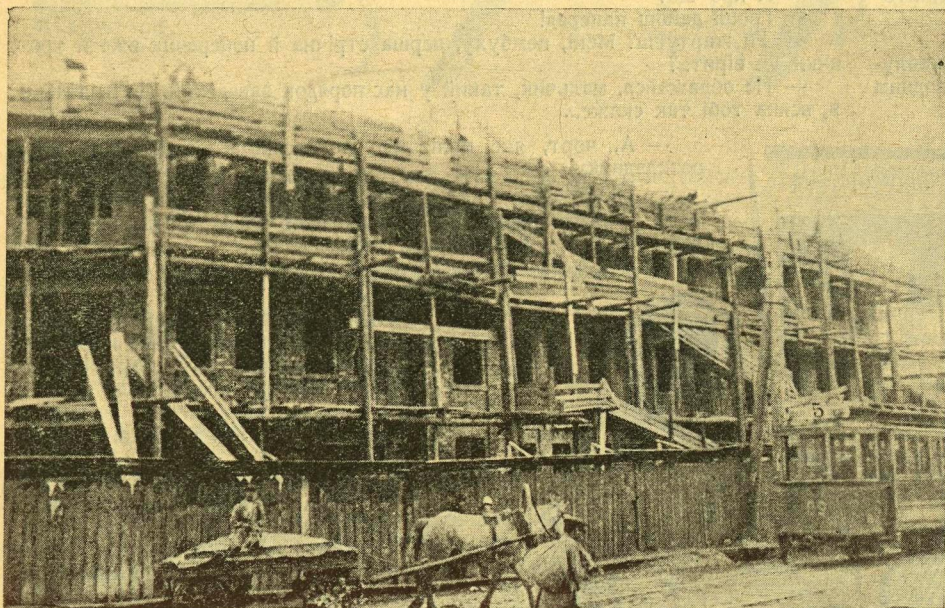
Тим часом „чесна дівчина“ зди-рала з себе тісне лахміття й складала його назад у торбу. Поволі з підозрілої жінки ставав ніхто інший, як...

Але читач, очевидно, вже догадався, що під „чесною дівчиною“ треба було розуміти Митьку.

Помбуха, тим часом, чиркаючи сірниками рахував східці, спускаючись до двору. Він стверезів і думав про три карбованці, про минуле життя, про неможливі можливості і т. п. І під горло підкотило йому щось, душило досадою й стидом.

СЬОГОДНЯШНІЙ ХАРКІВ.

Цього року літній Харків має особливий вигляд. Зелені сквери з клумбами свіжих квітів, зелені незапорошені дерева. Бо майже що-дня йде дощ, змигає сірий настирливий пил і освіжає повітря. Немає тої щорічної липневої спеки, коли люди швendraють по вулицях розморені, знесилені. А камінь,—мов напалена скоророда.

Будинок для робітників на Плеханівській вулиці.

На камінних ребрах бруку весело бавиться відблисками сонце. Воно знає, що Харків цього року підмоложується, відбудується, через те й собі бере участь в його декоруванні. Сонце робить листя на деревах прозорими, ізумрудними.

Скрасила Харків ще одна новина. Не-що давно почали працювати нові англійські автобуси—„Лайланд“.

Ось зупинка. Люди чекають на автобуса. Але пропускають два сіреньких, маленьких і дивляться вниз по вулиці. Свердлить повітря сирена, вимальовується корпус нової машини. Недбалій

— Слухаєте, слухаєте?..

Якийсь нетерплячий юнак раптом зривається на весь майдан:

— Слухаємо!

Загальний регіт, а з рупору вже точаться згуки скрипки.

Біля мене стоїть двоє приїжджих. Звичайно одягнені, здивовано витягують шию, оглядають, уважно слухають. Потім один питає сусіду:

— А де-ж воно грає?..

Той досвідчений, з Харків'ян:

— Буває й з Москви—там грає, а тут чути, навіть з Парижу можна чути...

— Ото лишенько, до чого більшовики не доживуть...

Відбудовування Харкова в цьому році проводиться дуже хутким темпом. Ви не пройдете жадної вулиці, щоб не побачити кілька будинків уквітчаних риштованням. Дійсно уквітчаних, бо кожен, хто баче ці риштовання, бачить економічне відродження й налагодження життя міста.

І не лишень ремонтуються будинки. Не лишень кардинально ремонтуються. Багато будується нових величезних будівель. Бачиш як поволі, що-дня ростуть в гору цегляні м'ури, ще поки-що задекоровані риштованням. Сотні робітників суворо й уперто творять шости-семиповерхову кам'яницю з цегляного, бетонного й залізного хаосу.

На майдані Тевелева прорізано риштованням квартал наскрізь. Там будується цілком новий пасаж. Будівля залізо-бетонна. На верхніх поверххах буде розташовано банки, а внизу—крамниці. Робота там вирує.

Будинки для робітників на Плеханівській вулиці.

На камінних ребрах бруку весело бавиться відблисками сонця. Воно знає, що Харків цього року підмоложується, відбудується, через те й собі бере участь в його декоруванні. Сонце робить листя на деревах прозорими, ізумрудними.

Скрасила Харків ще одна новина. Не-що давно почали працювати нові англійські автобуси—„Лайланд“.

Ось зупинка. Люди чекають на автобуса. Але пропускають два сіреньких, маленьких і дивляться вниз по вулиці. Свердлить повітря сирена, вимальовується корпус нової машини. Недбалі рух шофера—і красунь „Лайланд“ під'їздить і зупиняється. В нього жовті повіки вікон—він новий, свіже офарбований і ще не став буденним. Може через те—в цих свіженьких, нових машинах, що перевалюючись тулубом міряють вулиці й майдани від парку до вокзалу,—завжди повно людей.

Увечері, коли вулиця в намисті відблисків, коли брук у золотих плямах,—мертві холодні очі лихтарів автобуса щупають блискучі клітинки каміння. Тоді вулиці запружені живим потоком людей, а «Ларьок» настирливо лізе в очі блискучими жовтими вивісками. „Новая Бавария“—розважає пивом і веселою рекламою—«Какая б ни была авария, пью пиво «Новая Бавария»,—виголошує з плакату матрос.

Згадуються ці самі вулиці кілька років тому, коли увечері промайнуть поодинокі тіні і шумить вітер у глибоких, темних проваллях вулиць. Ріденькі лихтарі й сліпі вогники у вікнах. Дзвенять пообірвані шматки заліза.

Тепер, увечері юрби поспішають на майдан Тевелева до ВУЦВК'у. Там під карнизом вгруз у стіну гучномовець,—і ось на кілька кварталів лунають співи, рояль, скрипка. Сухий голос виголошує рекламу.

Уважно слухають силуети, по них бігають веселі смуги світла. Трапляються й курйози: починається концерт, конференсьє гукає:

Блабаз. Нові будівлі.

вони сонні судяться на них як новолі, що-дня ростуть в гору цегляні м'ури, ще поки-що задекоровані риштуванням. Сотні робітників суворо й уперто творять шости-семиповерхову кам'яницю з цегляного, бетонного й залізного хаосу.

На майдані Тевелева прорізано риштуванням квартал наскрізь. Там будується цілком новий пасаж. Будівля залізо-бетонна. На верхніх поверхах буде розташовано банки, а внизу—крамниці. Робота там вирує.

Автобуси на вулицях Харкова.

На Госпитальній вулиці Цукротрест го-нить собі будинок, вже стіни здіймаються в гору, на ваших очах росте кілька псеврховий дім.

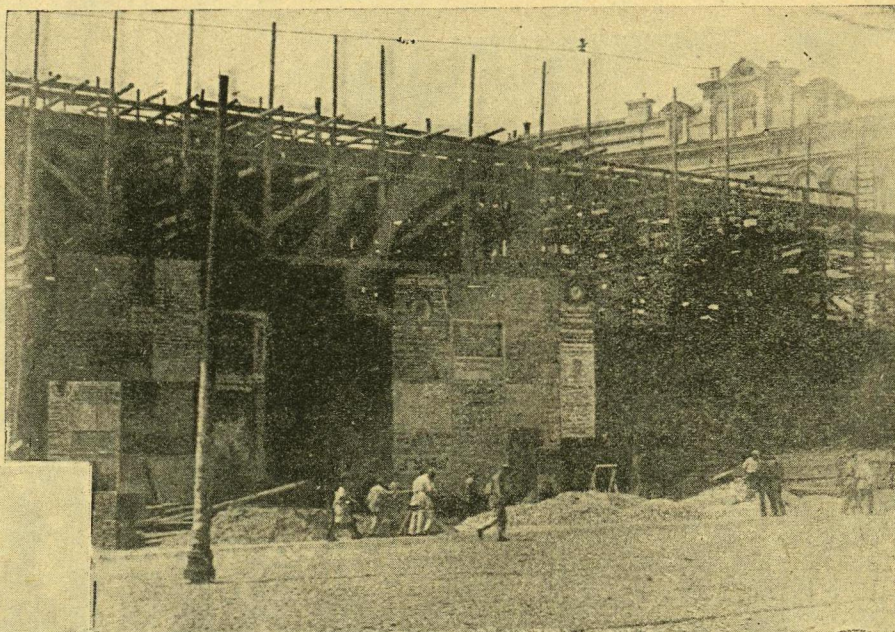
Народний Комісаріят Охорони Праці, починає будувати будинок на Раднаркомській вулиці.

А там, де місто впирається в степ, на Лермонотовському провулку будуються цілі

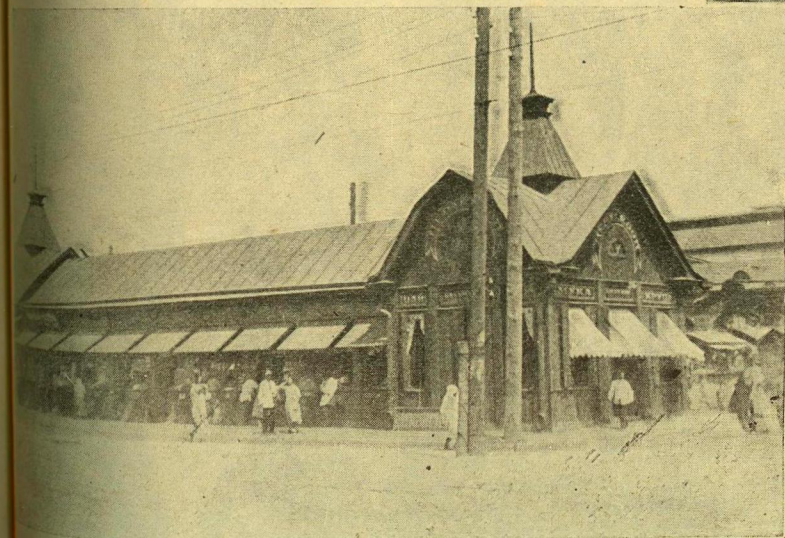
квартири. Що-дня ростуть велетенські будівлі—де-спільки на квартал, а один-зайняв весь квартал,—це поруч з маленькими порухневими будівельками!

Ціле нове, здорове передмістя народжується тут! Два-три роки роботи, і Харків матиме зовсім інший вигляд. Зараз всі сквери й садки прибрані—чистенькі, засіяні травою з клумбами свіжих квітів. Трогуари й брук одягають в новий камінь і асфальт. Біля ВУЦВК'у—всю площу заливають асфальтом—напах горілої смоли стелеться по вулицях.

Цього-ж року впорядковано хаос на Комунальному базарі. Його розплановано, і нові свіженькі павільйони говорять самі за себе. Тепер є можливість регулювати торгівлю й стежити за санітарним станом.

Будування нового Пасажу на пл. Тевелева.

Магазин Церобкоопу на Благбазі.

Харків не лишень відновлюється... Харків—будується. Там, на околицях зростають робітничі будинки—свіженькі, червоні. Тут в центрі сонце виграє по рештуваннях і свіже відремонтованих будівлях... Так непомітно забувається недавня руїна, безладдя. Вже звикли до освітлених вулиць, до ремонтів, що стали буднями. Пильним оком міліціонер—справжній „страж“ порядку—стежить за рухом і регулює авто та візників. Харків поволі набирає вигляду справді нової червоної столиці робітничеселянської України.

І. К о п а.

Німецька робітнича делегація

Магазин Цербкоопу на Благбазі.

вається недавня руїна, безладдя. Бже звикли до освітлених вулиць, до ремонтів, що стали буднями. Пильним оком міліціонер—справжній „страж“ порядку—стежить за рухом і регулює авто та візників. Харків поволі набирає вигляду справді нової червоної столиці робітничеселянської України.

І. К о п а.

Німецька робітнича делегація

Робітництво Харкову зустрічає німецьку делегацію на вокзалі.

Нім. делегація на паровозо-будівельному заводі.

в Харкові.

До Харківського вокзалу розрізуючи міцними грудьми повітря під'їхав Московський потяг з Німецькими гостями. На платформі повно народу. Це прийшли зустрічати гостей наші робітничі організації.

Лунає Інтернаціонал.

Тисячі грудей радо вітають гостей...

А із вікон вагонів привітно маячать червоні хустки, дружно лунає німецькою мовою радянський гімн.

На привокзальному майдані спорудили гостинну.

Тут вітали гостей представники різних організацій.

Другого дня розбрелися по заводах, фабриках та установах.

Всюди уважно оглядали, розпитували й записували в свої блокноти. Пригадується як на заводі „ВЕК“ хитрий німець Офенгаген—голова Харківської делегації попрохав піднести руки тих робітників, що вірять в бога.

Жадної руки не піднялося. Тільки дружній сміх.

Прощалися з надією побачитися ще.

О. Г.

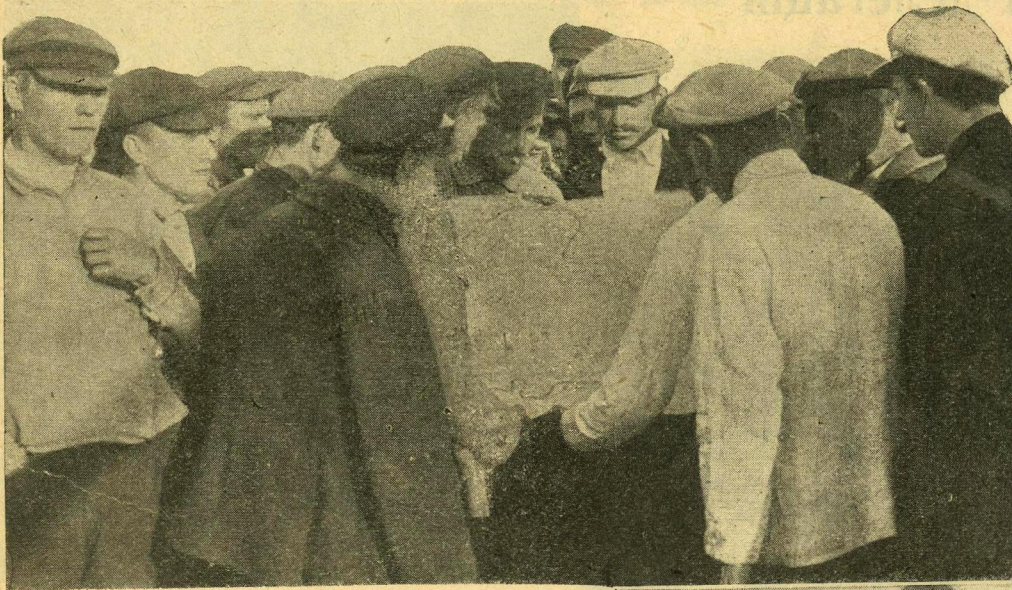

ШВЕДСЬКА РОБІТНИЧА ДЕЛЕГАЦІЯ В СРСР. Шведська робітнична делегація (300 чол.) засідає в колонній залі ВЦРПС в Москві

мирської округи, що відбулась недавно в справі організації польського району свідчить про політичну зрілість трудяшого польського населення та його бажання довести до кінця справу організації польського району

ШВЕДСЬКА РОБІТНИЧА ДЕЛЕГАЦІЯ В СРСР. Шведська робітнична делегація (300 чол.) засідає в колонній залі ВЦРПС в Москві

Селяни розглядають план польського району.

Національна політика Радвлади.

Організація польського району на Волині.

Історичні умови колонізації польського населення Правобережжя України призвели до розпорощення його серед широких мас українського населення, що спричинились до того, що тільки в одному місці України можна виділити один польський район, а саме в Житомирській окрузі, де є найбільш компактна маса польських сел на схід від р. Случа.

Підготовчі роботи в справі виділення польського району, що їх провадить нині Житомирський Округком, викликали надзвичайне зацікавлення серед місцевого польського населення. Нарада зацікавлених сільрад та населених пунктів в селі Биковці Жито-

мирської округи, що відбулась недавно в справі організації польського району свідчить про політичну зрілість трудячого польського населення та його вірність Радвладі. Утворення польського району спричиниться до більшої участі польського населення в радянському будівництві.

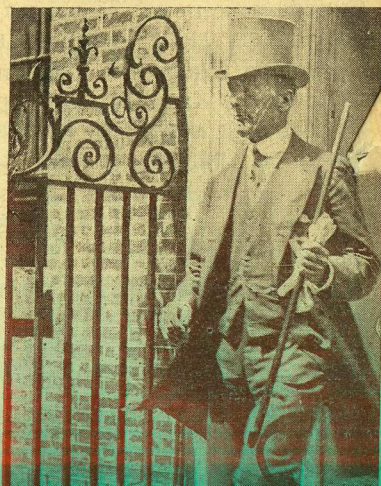
Селяни, — поляки, учасники Биківської наради ствердили, що утворення польського району в Радянській Україні буде яскравим контрастом до становища українців в панській Польщі.

Згідно з проектом надісланим до ВУЦВК'у, новий польський район повинен охопити 34 сільради, 41 тис. населення, з районним центром в с. Довбиш.

З'їхались на конференцію.

БОРОТЬБА В КИТАЇ.

Нагорі—Вулиця Шанхаю після розгрому англійських магазинів. Ліворуч—Республіканський прапор на вулицях Шанхаю. Чемберлен—міністр закорд. справ Англії. Внизу—Лорд Беркенхед—володар Індії. Французька варта в Ханкої.

Підстрішні нариси

...Під моїми ногами вгинався розпечений асфальт, а вуличний пил, що здіймався з'під колес візників, засліплював очі, і було тьмяно й тісно в серпанку цієї пилюги—хотілося простору, травневих обіймів, а не спеки міської. Згадував: дорога просілочна, вихор... закурить-заграє і далі помчить—угледиш вже мелькнув хвостом ген-ген за старим вітряком безкрилим.. На хвилину засліпить... а потім ізнову полине твій зір у безмежжя... Ах місто, місто, затулило ти обрії сірими мурами—не хочеш, щоб далі дивилися люди. Хто-ж прийде здалеку завітчаний в трави і, місто, тобі передасть привіт?! Коли-б прошмигнути через частокіл фабричних труб, туди, де полискує сизий полинь під тинню і межах, а люди з підстрішніми думками стежуть за зорями, заходом і вгадують запахи днів.

...Кричать божевільно авто, б'ють копита о брук, а назустріч—непманські морди...

Синєблужих нема. Ті всі по заводах працюють невтомно, й назустріч мені лише—непманські морди!..

Втечу до сіренької свитки, до гною, соломи, до забутих плевад і терну—замрію із зорями і в сотий тисячний раз я замислюсь над немудрим і тихим життям, що вросло в чорноземі вкупі з травою, житами і гірким полинем по-під тинню...

I. Бузина цвіте.

Своїм холодним цвітом зустрічала мене бузина...

Сподівався застати в повнім цвіту ще садки яблуневі, але ті відцвіли за тиждень до мого приїзду на зло, і тільки де-неде ще запізнені яблуньки печально ронили на землю свої останні біленькі пелюстки. Подякували весні за сонце, за ласку і неначе прощальні поцілунки зажурно зривалися зі стебельця, ліниво летіли і танули, танули...

Було холодно. Сонце ховалося за ковдру, що з сірих лоскутків-хмар і вітер із півночі дув не по-літньому.

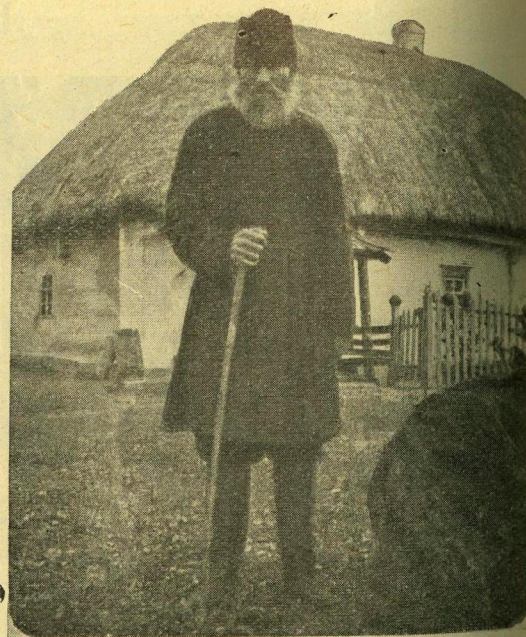
— А так, голубчику: бузина цвіте тоді холодно... що-року так...

— Е-е — ти, бачу, ще молодий... Відкіля сам?

— Не тутешній. З міста.

— То-то...

...Холодним цвітом зустрічала мене бузина.

...Од двору до двору...—На збори... чехви...

II. Вулиці й провулочки...

Вулиці й провулочки... Тини калачами поплетені. За тинами сади і огороди і високий нахабний бур'ян.

Будяк з кропивою ростуть і кохаються тут, при дорозі і далі, за тином, поруч з любистком і м'ятою.

На вгородах полілляниці. Виполюють картоплі, буряки і ще щось. В полілляниць думки про дощі, про коноплю,—врожаї і хлопців. Це я вже знаю... Ну й хай собі думають... І конопля росте хай в цупку і дебелу матірку і ніжну тендітну плоскень... Це буде гарно... Осінніми довгими вечорами зариплять пряжки зашуршать у п'ятьмі веретена. Так. Це буде гарно...

Вулиця поросла шпоришем зелено-густо, неначе мохом.

Проходиш безшумно мимо дворів і не чуєш тебе собаки. Зграя гусей із гусятами вільно щипають шпориш, а поодаль сидить пастушок, загорілий хлопчисько і бавиться пилом.

Я пройшов повз нього.

І—раптом чую:

— Дядьку, дайте газету!

(В руках я ніс звій газет і брошури). Я зупинився.

тевад і терну—замрію із зорями і в сотий тисячний раз я
мислюсь над немудрим і тихим життям, що вросло в черно-
вкупі з травою, житами і гірким полином по-під тинню...

I. Бузина цвіте.

Своїм холодним цвітом зустрічала мене бузина...

Сподівався застати в повнім цвіту ще садки яблуневі, але ті відповіли за тиждень до мого приїзду на зло, і тільки де-неде ще запізнені яблуньки печально ронили на землю свої останні біленькі пелюстки. Подякували весні за сонце, за ласку і неначе прощальні поцілунки зажурно зривалися зі стебельця, ліниво летіли і танули, танули...

Було холодно. Сонце ховалося за ковдру, що з сірих лоскутків-хмар і вітер із півночі дув не по-літньому.

Казали, що випав десь сніг у сусіднім селі—тому так і холодно.

Пастухи, дівчатка й хлопчики, що гнали товар на пасовисько, були незграбно одягнені в батьківські рвані свитини, чи то в мамусину кофту, чи ще в щось—аби було тепло там на просторі, на вітрі...

Старенька бабуса з костуром, закутана щільно в теплий

платок, шкутильгала позаду од всіх за телицею, мріючи тихо.

Може вона згадувала свої дитячі роки—була і тоді пастушкою, але не такою як зараз, а веселою, безтурботною—он як ті, що погнали попереду.

Вітер завіював поли свитини і бабуса придержувала їх рукою.

— Що, рідненька, холодно?

— Холодно синку, холодно... Бузина цвіте...

— Як?

— ... Холодно, синку, холодно... Бузина цвіте...

Будяк з кропивою ростуть і кохаються тут, при дорозі і далі, за тином, поруч з любистком і м'ятою.

На вгородах полільниці. Виполюють картоплі, буряки і ще щось. В полільниць думки про дощі, про коноплю,—врожаї і хлопців. Це я вже знаю... Ну й хай собі думають... І конопля росте хай в цупку і дебелу матірку і ніжну тендітну плоскінь... Це буде гарно... Осінніми довгими вечорами зариплять прядки зашуршать у пітьмі веретена. Так. Це буде гарно...

Вулиця поросла шпоришем зелено-густо, неначе мохом.

Проходиш безшумно мимо дворів і не чуєть тебе собаки.

Зграя гусей із гусятами вільно щипають шпориш, а поодаль сидить пастушок, загорілий хлопчисько і бавиться пилом.

Я пройшов повз нього.

І—раптом чую:

— Дядьку, дайте газету!

(В руках я ніс звій газет і брошури). Я зупинився.

— А навіщо вона тобі? Ти-ж читаєш ще не вмієш?

— Ні... Тато читають...

Я розгорнув звій і дав газету.

Хлопчик всміхнувся, а потім метнув стрілою додому веселий і радий і чутно було, як в дворі хлюпало бризками-зовом: тату, тату!..

III. Чорнозем.

Була неділя. Древня селянська неділя з білою сорочкою й з дідами на призьбі, або на колодці, що біля воріт.

В землю повростали думи підстрішні, таємні.

Думают правнуки, внуки так само, як думали їхні діди: колос, земелька, посуха, дощі і синедальне небо...

Я сидів із дідами і слухав їхню сиву розмову,—

Огірки—на порядку денному.

Про них говорилось багато і врешті хтось задав.

— А скільки, воно, в мішок їх улазить? (огірків).

Хто—сотня, хто—дві, хто—три,—була відповідь.

А рижий Орхін вже згодний держати парі, що більше не влізе, як двіста п'ятнацять...

Запевняє:

— Я сам рахував... був цікавивсь колись...

І тоді Калістрат, дід бувалий, розсудливий, набиваючи лютьку, додав був од себе:

— І не двіста і не триста... а в який рік—який огірок, і який ще мішок...

Сказав, як одрізав.

І всім стало ясно, що це так, справедливо, і рижий Охрім тяг туди: та—ну-да... воно так...

Проти істини, що скажеш

До гурту йшов дідуган із гирлигою.

Сотенний.

— Старики, на сходку! Чехви (шефи) приїхали...
 Од двору до двору. Ішов—і скрізь стукав в ворота викликаючи будь-кого з хати:
 — На збори... Чехви...
 Вулиця ворухилась.
 Калістрат, допаливши люльки, витрусив попільце і перший підвівся з колодки:
 — Що-ж підемо й ми? Послухаємо...
 — Авже ж... треба,
 Вкупі з дідами пішов і я.

IV. Двоє чудаків.

Дорогою Калістрат розповідав мені про двох чудаків.

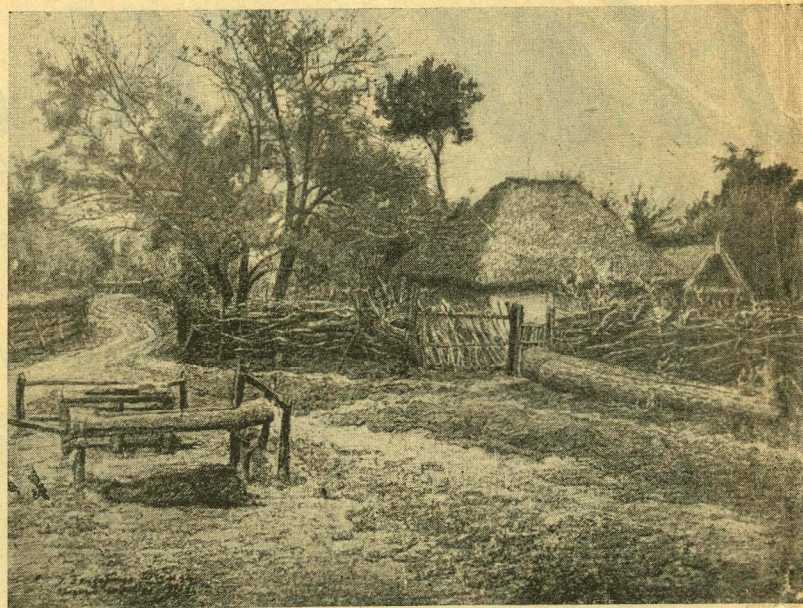
— Живуть в нас на селі тут двоє чудаків. Найняли собі лустку під лісом й живуть, сходяв-би до них ти, хлопча. Право. Поговорив-би з ними...

Що за люди ці два, «чудаки», Калістрат не знав, але чув що вони приїхали з якогось дального села й найнялися пасти товар у лісничого.

Цікаво.

Після зборів-же зараз пішов я відшукувати двох чудаків цих і надвечір прибув до лісу.

Старенька з підпорами хата зросла лопухами й щирцею.

... вулички й провулочки...

— Харчує оце нас лісничиха... товар пасемо в неї... А взімку десь дрова будем рубати, або ще щось... проживем якось...

І я про себе тиснув їм руки:

— І в їхніх серцях колобродить зажурна осінь...

V. Косоклеп. Печаль.

Відїзджав я до міста жнивами.

Крицевий, дзвінкий косоклеп день-у-день стояв на полях—пісня жнив.

Все густіш і густіш виростали рядочками копи—ситні, надійні й ковали всю радість чорно-земних душ.

По жовтій колючій стерні вже котили вітри підосінні пісні й запліталися свистом в густих бур'янах по межах.

Далеко подзвіння.

Як сонячні бризки.

Так бродить ланами од межі й до межі засмаглий, невтомний косоклеп...

На безлюдному полустанку сідав я на потяг.

У вікно з вагону мені видно було далеку самотню грушу, що

...двое чудаків...

Поодаль—сливи, черемуха й чагарник непролазний колючого терну.

Сіни були відчинені.

Я постукав.

Іван Колобродько. Василь Чотирьох.

Так звалися ці чудаки.

Заговорив.

І щоб ви думали?

Перший—художник, і другий—поет!

Поет Чотирьох, між иншим, не грамотний, в школі не вчився й писать не вмів. Вірші складає і держить у пам'яті, чи диктує, а товариш записує...

Колобродько Іван—з освітою.

Учився в художній школі в Казані (!?) і був якийсь час десь вчителем. Викладав малювання. А тепер—як казав—Колобродить (призвіще в нього, мабуть, псевдонім) і малює для себе...

От такі чудаки...

Сонце давно вже зайшло.

У сливах соловей, як утне,—то аж соломинки під стріхою трепле. Кажани безшумно снували навколо хати.

Я збирався йти. Але товариші запропонували мені залишитись на ніч і я охоче дав згоду.

Колобродько показував свої малюнки, а поет Чотирьох з пам'яті зачитував вірші.

Потім говорили.

Хлопці душевні, щирі...

V. Косоклеп. Печаль.

Від'їздив я до міста жнивами.

Крицевий, дзвінкий косоклеп день-у-день стояв на полях—пісня жнив.

Все густіш і густіш виростали рядочками копи—ситні, надійні й ковали всю радість чорно-земних душ.

По жовтій колючій стерні вже котили вітри підосінні пісні й запліталися свистом в густих бур'янах по межах.

Далеко подзвіння.

Як сонячні бризки.

Так бродить ланами од межі й до межі засмаглий, невтомний косоклеп..

На безлюдному полустанку сідав я на потяг.

У вікно з вагону мені видно було далеку самотню грушу, що стояла в просах серед поля сумна, непривітна.

Згадував про дні й вечірні сутінки, про пустельні просілочні дороги, де непомітно бродило життя й шукало собі краси...

О Корж.

1925—V—VII.

... вулиця ворушилась...